

Vass Norbert

Négybe szelt sünmáj

A Groszcsék vadász nyulat fogott. Varjak keringtek fölötte, mint negatív hullócsillagok, és átkokkal károgták tele a szürke ég széleit. Ahogy a levegőbe szagolt, érzett némi kakukkfűves, zelleres illatot. Régi kányabecsináltlevesét, amit a Welzersheimék rókaagombával bolondítottak meg állítólag egy kicsit. A nagyapjától tudta ezt, aki erdős volt Tab mellett valamikor, és telente minden héten négy madarat kellett a grófékhoz vinnie. Mind elfogyott. Miután jóllaktak a galamblelkű hölgyek és urak, porcelánban táalták a hosszúkutyáiknak a leszopogatott, fekete csontokat. A tollal vánkosokat és játékmackókat tömtek tele. Megszúrta néha az unokáik gyűrűsujjait, és ilyenkor zivatarokra lehetett számítani a megfigyelések szerint.

Tavaszi volt, és ha ideért az eső, cuppogtak az alvégi udvarok. Mikor budira indult a Groszcsék vadász, mint hajnalban rendszeren, és a bejárati ajtó mellett a nyárfából készült klumpájába bújt, nem sejtette még, hogy hosszabb lesz a megszkottnál a mai menet. Igaz, igyekeznie nem kellett már túlságosan. Azzal a lendülettel ugyanis, ahogy kicsúsztak alóla a lábai, a térdnadrágjába rotytant a sárban valami. Olyasféle hangja volt, amelyet tarka röppentyűk adnak szentkirály ünnepén a Balaton fölött. A Kisasszony havi mutatvány meg ahhoz hasonlított, amit az apja kiskorában mesélt neki. A tejüzem sztahanovista művezetője egyszer elnézte a tervezési irányvonalat, és ha jóvá tenni nem is tudta a bakit – a környező fűzfákból csak nem fejhetett –, úgy döntött, mielőtt a folyónak megy, csodát mutat az alvő lakóinak. Sokmillió papírpötytyöt szórt ki a pasztörizáló emeleti ablakán éjszaka. Az összeset, ami Sztálin halála óta a lyukasztógépe tartályában pihent. Fölkapta a szél ezeket a parányi korongokat, és arra ébredtek az emberek, hogy reggelre színes konfettieső esett. Száraz kartoncöppökre gondolt a Groszcsék vadász a nedves ég alatt. A sárban feküdt, némán. Fostos fenékkal nézte a varjakat.

A csúzlira gondolt, amivel úttörő korától fogva zavarba tudott hozni dürgő, óvatlan fácánokat. A csúzlira, amit az apja ajándékozott neki, a nemzetközileg jegyzett apróvadlövő, aki az Egyetértés Vadásztársaság belső köréhez tartozott. A csúzlira, amit az övében tartott akkor is az örege, amikor Czinege Lajos hajtójaként a kaszói csodaszarvassal nézett farkasszemet. Láta szinte maga előtt a Groszcsék vadász, ahogy a kecses bika, aminek az agancsa csipkézettebb lehetett, mint az endrédi Kájel telep remekei, a Magyar Néphadsereg altábornagyának lövedéke elől az ég peremére tipeg. Végigegyensúlyoz a lombos levelein, és eltűnik, de úgy, hogy nem látta senki, azóta se.

Eszébe jutott a sűrű dióliget Gyugyon. A lombos rengeteg, ahol a harkályhad bőszen bólogat. Ahol a dióbélen hízott vörösmókusok alatt a fészkek rendszerint leszakad. Mozdulatlanul feküdt a Groszcsék vadász, mint pocakos, szédült, vasszínű pelék a diólevelek között, és eszébe jutottak a gyugyi templom szűk diófa padjai. A templomé, ahol a dédapja tisztogatta szentmisék után az arannyal futtatott monstrenciát még a monarchia alatt, és aminek disznók ásták ki egy vízmosásból a méhkasforma bronzharangjait. Iszákos Szelim serege elől rejtették őket oda, és a nyelvük

évekig törökül ütötte emiatt a delet. Eszébe jutott a bélietes templomkapu, ami alól a Groszcsekné az esküvő után a háta mögé hajította a virágokat. A két lövés, amit a csokorra röptében leadott, és a mályvaszín kálasziromköd is eszébe jutott, ami a lövések nyomán a házasulandó korba ért hajadonok hátrafont póthajára potyogott. Eszébe jutottak a nagylóki kölcsöntiszteletes jókívánságai, meg a Frigur kántor is, aki a szertartás előtt hét napig jégkockával itta a pasztörizált tejet, mégpedig amiatt, hogy rekedt hangon, pontosan adhassa elő nekik a szertartáson a *Hajtók dala* versszakait. Eszébe jutott, micsoda átéléssel nyűtte a kántor a tejopál orgonát, és a Groszcsekné fűrtjeire gondolt, meg a baboskáposztájára, és mintha kicsordultak volna akkor a könnyei.

Eszébe jutottak a csöpp fokhagymagerezdek is, amiket a szépapja sűnmájra dörzsölt rá szívesen. A ritka csemegére, amiről úgy tudta, ősidők óta vadászkéssel szelik négybe errefele, és fordítva mondják olyankor az asztali imát, és a négyfelé vágott pogány vezérre gondolnak lelkesen, akinek nem messze volt hajdan a szál-lásterülete. A negyedik vagy ötödik bögre pasztörizált tej után a Cilárik egyszer azt is elárulta neki, hogy többnyire a konyhában üzték ezt a ceremóniát a régiek, és hogy a leölt vadak vájdlingba vackolt szellemei előtt titokban maradjanak a nem éppen keresztényi esetek, kámzsát húztak magukra gondosan, mielőtt lenyelték volna a könnycseppnyi sűnmájszeleteket. Míg rágták a pikáns porciót, kendőt kötöttek a szájuk elé, akár a postarablók annak idején a nagylóki szárnyvonalon. És ha a gyomrukba ért az adag, búgni kezdtek hirtelen, de olyan áthatón, hogy dámbarcogásnak vagy Romet motor hangjának is lehetett gondolni azt. Végül pedig, bár erről a Cilárik is nehezen hitte el, hogy igaz, grillezett süntüskével tisztogatták ki a fogközeiket, és Máté Péter szívdarabos számát hümmögték, míg a tölcseres gramofonból rőfögött a varacsosrock alap.

Mikor hozzád indulok, motyogta maga elé a Groszcsek vadász, akinek erőssége volt különben, hogy szél alatt, nesztelen haladt, de ment ő már annyit nyusztok, nyúl meg mindenféle veszélyes, szép állat után, hogy jól esett ott feküdni most. Nem izgatta magát. Eszébe jutottak a Fürst Walterrel vívott, elvesztett hatvanhatpárbajok, a hosszú nap, mikor a tetesza sekrestyés akart hajtani neki, csakhogy olyan sokat töprengett azon, melyik irányba kellene megindulnia, hogy besötétedett, vagy mikor megkérte a Krász Tibit, hozzon záport az alvég fölé, hogy egyszerűbb legyen a dágványban őznyomot fognia. Megszólaltak a fejében Surdánszky Kamill végtelen szettjei, és bosszankodni kezdett, hogy soha nem mondta meg neki: marhára unja az örökös Vangelist. Merthogy Kadlott Károly volt a Groszcsek vadász Kadlott Károlya. Megőrült a korai kislemezeiért. Kadlott Károly korai kislemezein morfondírozott.

Az apja jutott eszébe megint, ahogy puskacsövet forraszt a kerékpárülése alá, azzal segíti egyensúlyozni a bicajon, vagy mikor az állatok becsapását tanítja neki. Ahogy kettesben mennek csapdát állítani, ahogy megmutatja a sertevad terelésének helyes módszerét. Ahogy seggbe rúgja, ha a terítéket hanyagul rakja ki. Fájdalmat érzett a feneke felől. Nem pontosan olyat, mint mikor zöldfűlű korában a fővadász avatópálcával rácsapott. Égetőbb volt annál valahogy. Izzott, akár őszi rókaszemek ravasz írisze. Eszébe jutott a bicska, a rozsdamentes, gyöngyház nyelű, amivel esténként szalonnázni szokott, hogy az ingében törölte el, és hogy a Groszcseknének volt mégis igaza, hogy be kéne csukni az élet, mielőtt a térdnadrágja hátsó zsebébe teszi.

Ott volt, ezúttal is, és mikor a Groszcsek vadász a sárba dőlt, a penge a combjába szaladhatott, és ugyan ez se volt kellemes, a nagyobb baj inkább a lőszeresláda lett. Az ezeréves, ásatag ládika, ami tűzben rogyott farkasok üvöltésével volt tele, és amit a fagyott földre ástott a Groszcsek vadász jó ideje, egy téli hajnalon, csakhogy a vihar kimosta most, mint egykor a gyugyi harangokat, és ahogy a Groszcsek vadász elesett, pont halántékon találta a tócsából kikandikáló díszes ládafedél.

Harang szólalt meg, tán a messzi Andocson, ahol a Mária-szoborra egyszer a Groszcsek vadász olajzöld mellényt meg kalapot adott, és mintha fölrfögött volna a völgyben pár tucat fiatal malac. Összegabalyodott addigra a Groszcsek vadász eszében a konda meg a kondulás. Szokatlanul érezte magát. Mint az ecsenyi vastag földben a vadbúza, feküdt. És hiába kezdett átnedvesedni a zsákvászonból kötött ecsenyi tutyija, és hiába folyt szét addigra a combjához és a hátgerincéhez a híg fosa, és hiába érzett fültőtájon is valami ragacsost és nedveset, jó volt feküdni a varjúkavirnyálta ég alatt.

Nemigen tudta, mióta feket ott, de szürkült körülötte már. Besötétedett, mint a hálósobájuk falán a zergét ábrázoló dagerrotípiá ezüstözött rézlemeze. A dédapja lőtte azt a fúrge, fiatal patást, havas, tiroli katlanok bejárata körül. Sosem tévesztettek célt a vén jáger lövedékei, kanyart tudtak venni, tudniillik, az erdő szélein. Nem menekült volna előlük a kacsaszarvú kaszói csodaszarvas sem, ami a fogyó hold matt fényében most épp a Groszcsek vadász feje fölött bámészkodott. Hevült ólomgolyókat látott szállingózni a felhők felől a Groszcsek vadász, vagy fluoreszkáló hópelyheket. Netán a tejüzem kartonpöttyeit. Akárhogy hunyorgott, nem tudta kivenni pontosan. De nem hópihéket látott, nem is eltévedt golyók lebegtek a szeme előtt, se chemotoxos szentjánosbogarak, se lesántult csillagok, hanem tíz neonzöld, gyűszűnyi folt. A nemrégiben jobblétre szenderült Jutka Persi festett körmei. Hangtalanul cserkelték be a Groszcsek vadászt, aztán lejjebb lopakodtak, és úgy rendeződtek el, mintha láthatatlan kürtöt tartanának a szája elé. Elmosolyodott akkor a Groszcsek vadász, és fűjt bele egy nagyot.

